

De laatste regels van de tekst van de Handelingen die we vandaag horen, lijken uit te drukken dat Paulus en Barnabas succesvol waren. Ze vonden kennelijk gehoor bij een grote groep mensen. Maar de geschiedenis gaat door en nog geen half hoofdstuk in het boek Handelingen verder krijgen ze te maken met dames uit gegoede kringen en andere voorraanstaande lieden die 'stennis' maken, de nieuwe bijeenkomst die was afgesproken, verzieken en Paulus en Barnabas noopten om het maar op geven om hier in Antiochië een gemeenschap van volgelingen van Jezus te vormen. Ze gingen zich steeds meer oriënteren op anderen dan mensen uit hun eigen joodse volk. Op 'de heidenen', de 'goiem', zoals ze zeiden. Ze gingen steeds duidelijker proberen om deze 'goiem' op te roepen om 'zich over te geven aan de goedgunstigheid van God', zoals de woorden in de lezing van vandaag uitdrukken.

Wij zijn ook 'goiem', mensen die niet in de joodse traditie staan. We horen vandaag het Woord van God in de redevoering die Paulus toen hield. Wat kunnen wij nog aan met zo'n lang 'verhaal'? Het is in de Handelingen van Lucas terecht gekomen omdat hij ermee duidelijk wilde maken hoe ieder mens, gelovige jood of 'goi', op het spoor kan komen van wat hij omschrijft als de 'goedgunstigheid van God', "charis tou theou" zoals de griekse tekst van de Handelingen het zegt: genade, goedgunstigheid, welgevallen, kleur in je leven, enthousiasme, plezier. Wat doe je als je je overgeeft aan de "charis tou theou"? De kleur, het enthousiasme, het plezier, de goedgunstigheid, het genot en het genoeg in je leven, van-Godswege? Mits je gelooft, zegt de tekst, zal je dat ten deel kunnen vallen. Je dient dat niet te verstaan alsof er staat: op voorwaarde dat je gelooft, maar er staat: als je je aan die 'charis' overgeeft, daarop vertrouwt, zal deze je ook ten deel vallen. Het 'mits je gelooft' is niet de uitdrukking van een conditie die je moet vervullen om dat genoeg te kunnen voelen; ook al zit deze veronderstelling heel erg diep in ons hoofd geprent. Geloven is niet iets dat gebeurt 'op voorwaarde dat ...'. 'Mits je gelooft' betekent: de inhoud van het vertrouwen is: dat genoeg, plezier, enthousiasme, welwillendheid. En dat kan werkelijk vorm krijgen in jouw en mijn leven. Het is ook niet afhankelijk van de vraag welke kleur huid je draagt of welke taal je spreekt, of je wel of niet goed bent ingeburgerd. Dát wilde Lucas met zijn boek Handelingen juist bepleiten en verkondigen. Daarom vertelt hij deze geschiedenis van Paulus en Barnabas in Antiochië, een stad die overigens tweehonderd jaar later een brandpunt zal zijn van een theologische traditie die nog steeds erg relevant is omdat ze erg sterk de nadruk erop legt dat 'geloven' een houding is in ons concrete menselijke, alledaagse leven. Maar dat kon Paulus ook niet weten. Voor joden en 'goiem', dus overal waar mensen samen leven, is geloven een levenshouding die met eigen kleuren, talen en levensvormen vorm kan krijgen.

Wat doe je als je je overgeeft aan de goedgunstigheid van God? De tekst van Handelingen leert ons twee dingen daarover, leert ons en spoort ons aan, roept ons op om ons dagelijks leven te bezien onder twee gezichtspunten. Ze roept ons op om onze geschiedenis te vertellen, zoals Paulus dat deed aan zijn gehoor; en ze nodigt ons uit om oog te krijgen voor de mogelijkheden van een grote droom, wanneer we onze geschiedenis aan onszelf en aan elkaar vertellen.

In het vertellen van je eigen geschiedenis, zo daagt Paulus ons uit, schuilt de "charis" van Godswege. Hij onderneemt een brede, om niet te zeggen wijdlopende poging om duidelijk te maken aan zijn joodse gehoor dat hun hele geschiedenis sporen draagt van de 'charis' van Godswege en dat dit steeds helderder geworden is, tot aan de dag waarop hij daar in Antiochië staat te praten. Me lijkt dat voor ons ook een uitdaging. Wanneer je dat 'mits je gelooft' serieus neemt, zouden we eigenlijk niet aan iets buiten onszelf moeten denken, aan een

leersysteem dat we zouden moeten aanhangen, maar aan de binnenkant van ons eigen leven. De binnenkant van ons eigen leven is onze eigen geschiedenis, de man of vrouw die we zijn, zijn geworden, ons beeld van wie we zijn en wie we hopen te worden of te blijven. Geloven heeft, zoals het Taizé-lied zingt, alles te maken met dat 'lumièrre intérieure'. Waar onze verlangens huizen, onze (on-)mogelijkheden om een mens te worden die we willen beminnen en van wie we willen houden, daar huist ook ons geloof. Je geschiedenis vertellen is dus niet alleen de opstap naar geloof, maar het is de inhoud ervan. Alle grote kerkelijke doctrines, dogma's en leerstukken (hét geloof, zoals we meestal zeggen) zijn uiteindelijk niets anders dan een enorme onderneming om onder woorden te brengen welke rijke aspecten deze geschiedenis van jou en mij bevat, zo eindeloos gevarieerd dat elk mens er zijn geschiedenis in vinden kan en door vertolkt kan weten. De 'charis' van God is even en rijk en gevarieerd als jouw en mijn geschiedenis zijn. Daarin huist deze goedgunstigheid, soms ontegenzeggelijk, soms duister en verborgen. Dat is het 'goede nieuws', zegt Paulus, 'evangelie'. Evangelie is niet op de eerste plaats een tekstgeheel en een genre van teksten. In het christendom is Evangelie verhalen eerst en vooral de vertelling ervan dat de goedgunstigheid van jouw en mijn geschiedenis de plaats is van de goedgunstigheid-van Godswege.

In jouw en mijn geschiedenis huizen ook de grote dromen over de mens die we mogen hopen te worden. Deze grote dromen zijn, als je Paulus mag geloven, er twee. Het is de droom dat jij en ik niet aan de ontbinding zullen worden prijsgegeven. En het is de droom dat jij en ik zullen worden vrijgesproken van de misslagen die deel uitmaken van onze geschiedenis. Meerdere keren komt Paulus erop terug, met joodse voorbeelden voor zijn joodse gehoor: dat we mogen hopen niet aan de ontbinding te worden prijsgegeven. Dat zal de ontbinding niet ontkennen, zoals alle mensen die vóór ons zijn gestorven, duidelijk maken. Het christendom is een traditie waarin de erkenning van het 'dood is dood' zeer ernstig genomen wordt. Dus ook de ervaring van het verlies van geliefden, vrienden en van talloos vele naamloze anderen. Dood is dood. Een menselijk lot wordt hoe dan ook in elke geschiedenis daardoor tenslotte gekenmerkt. Ook de goedgunstigheid van-Godswege doet daaraan niets af, zo herhaalt Paulus in vele toonaarden in zijn brieven. Maar de droom is dat een mens niet aan deze ontbinding zal worden prijgegeven. De droom is dat een mens door dat onvermijdelijke lot niet zal worden weggezogen, zoals een vlieg in het gat van de wasbak. De droom is dat de goedgunstigheid van Gods-wege in de geschiedenis van ieder van ons de vorm gekregen heeft van een relatie, van een kracht die ons behoedt tegen dit worden weggezogen. Het 'mits je gelooft' heeft deze utopische dimensie als een dimensie van ons vertrouwen. De utopie staat niet los van een geschiedenis van goedgunstigheid, plezier, genot en genoeg maar wordt daardoor juist gevoed.

De andere droom is dat jij en ik zullen worden vrijgesproken van de misslagen die onze geschiedenis kent. Misslag, dat is het oorspronkelijke woord voor 'zonde', herinnert eraan dat er in de geschiedenis van ieder van ons ontwikkelingen en processen plaats vinden die de goedgunstigheid, het plezier en het genot fout laten aflopen. Dat is soms een moreel probleem, voor zover ik daarover persoonlijk verantwoordelijk ben. Soms is het een kwaad dat ondanks mijzelf toch in en met mezelf gebeurt. De droom is dat zulke misslagen zullen worden opgenomen in een vrijheid die groter is dan die van mezelf, in een goedgunstigheid die ik niet alleen bewerkstellig maar die me om niet geschonken zal worden.

Het zij zo!